

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ВІД'ЄМНОГО ЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТУ ОПОДАТКУВАННЯ

Багато податкових спорів з прийняттям Податкового кодексу України виникають щодо звернення керівників органів державної податкової служби з позовами про нарахування та сплату податкових зобов'язань, коригування від'ємного значення об'єкта оподаткування або інших показників податкової звітності у результаті застосування звичайних цін. П.п. 20.1.38 п. 20.1 ст. 20 Податкового кодексу України передбачено право органів державної податкової служби звертатися з позовом до платника податків щодо нарахування та сплати податкових зобов'язань, коригування від'ємного значення об'єкта оподаткування або інших показників податкової звітності у результаті застосування звичайних цін. Відповідно до ч. 2 ст. 17 Кодексу адміністративного судочинства України юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема, за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, установлених законом.

Послідовний алгоритм дій органу державної податкової служби з визначення платникові податків податкових зобов'язань із застосуванням звичайних цін закріплено п. 39.15 ст. 39 Податкового кодексу України. Відповідно до цієї норми передбачено такі обов'язкові етапи, як проведення перевірки та винесення за її результатами окремого податкового повідомлення-рішення, у якому визначається сума грошових зобов'язань внаслідок використання звичайних цін. У разі оскарження вказаного податкового повідомлення-рішення платником податків або несплати визначеної в ньому суми таке повідомлення-рішення вважається відкликаним. І лише після цього керівник органу державної податкової служби звертається з позовом до платника податків про нарахування та сплату податкових зобов'язань, коригування від'ємного значення об'єкта оподаткування або інших показників податкової звітності. Тобто звернення керівника органу державної податкової служби з наведеним позовом є завершенням законодавчо встановленої послідовності дій податкового органу із застосування звичайних цін, обов'язковою передумовою якого є відкликання податкового повідомлення-рішення, винесеного податковим органом на підставах встановлених законодавством. і пункту 39.15 статті 39 Податкового кодексу України.

Слід зазначити, що стаття 39 Податкового кодексу України набрала чинності з 1 січня 2013 року. До цього чинними були інші норми Податкового кодексу України, що регулювали порядок визначення контролюючим

органом грошових зобов'язань платників податків. Так, згідно з п. 54.3 ст. 54 Податкового кодексу України контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань, зменшення (збільшення) суми бюджетного відшкодування та/або зменшення (збільшення) від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми податку на додану вартість платника податків, якщо, зокрема, дані перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про заниження або завищення суми його податкових зобов'язань, суми бюджетного відшкодування та/або від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми податку на додану вартість платника податків, заявлених у податкових (митних) деклараціях, уточнюючих розрахунках. В разі виявлення під час проведення податкових перевірок будь-яких порушень правил ведення податкового обліку контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків, що залишилися невідображеною платником податків через виявлені порушення, незалежно від причин таких порушень. Реалізація обов'язку контролюючого органу щодо визначення платникові податків відповідних грошових зобов'язань відбувається шляхом вручення (надсилання) платникові податків податкового повідомлення-рішення.

При цьому за нечинності зазначених вище приписів ст. 39 Податкового кодексу України податкове повідомлення-рішення, винесене щодо платника податків за результатами застосування звичайних цін, не може бути відкликано в разі його оскарження. Отже, такі податкові повідомлення-рішення можуть зберегти свою чинність після процедури адміністративного оскарження чи судового розгляду. Відповідно може бути підтверджено дійсність сум, які визначені платнику податків таким податковим повідомленням-рішенням та підлягатимуть обов'язковій сплаті в передбаченому законом порядку. В такому випадку додаткове звернення керівника податкового органу з позовом щодо нарахування та сплати податкових зобов'язань, коригування від'ємного значення об'єкта оподаткування або інших показників податкової звітності у результаті застосування звичайних цін може призвести до подвійного виконання того самого податкового обов'язку. Із набранням же чинності 1 січня 2013 року ст. 39 Податкового кодексу України подвійне спонукання до виконання платником податків того самого податкового обов'язку (подвійної сплати сум, визначених внаслідок того самого порушення правил застосування звичайних цін) є неможливим, оскільки в разі оскарження податкового повідомлення-рішення контролюючого органу, що при цьому виноситься, є відкликаним. Тому вирішення питання про визначення суми податкового зобов'язання в цьому разі відбуватиметься лише за результатами розгляду в суді позову податкового органу.